

9 771854 020001

APRIL 2008

letnik 4

KAZIIN

PRIMORSKI ŠTUDENTSKI UNIVERZITETNI ČASOPIS

Intervju –

Katja Pegan in Jaka Ivanc

Kažinova akcija: Črne ovce
v visokošolski zmešnjavi

»Študij na bližino«
– faks v vsako vas

Strategija zaposlovanja mladih v Sloveniji /// Radio Kažin /// UP upihnila pet svečk /// Prisegam, da lažem /// Boli me duša – kako naj si pomagam?

Miha JESENŠEK,
podiplomski študent novih medijev
in modernih kitajskih študij
St. Antony's College
Univerza v Oxfordu

E-pisanje

Zanimivo bi bilo raziskati, kako so se spremenili načini pisanja člankov, seminarskih nalog in disertacij, odkar uporabljamo urejevalnike besedil namesto pisalnih strojev in peres. Kako se je zaradi tega spremenilo delo pisateljev, novinarjev, študentov in raziskovalcev ter kakšne posledice ima uporaba računalnikov na njihove končne izdelke – besedila. Govorim o novinarskem in akademskem pristopu, saj imam z njima nekaj izkušenj, verjamem pa, da je podobno s pisatelji (knjige), z uradniki (dokumenti) in tudi z vsakdanjo korespondenco (osebna pisma). Danes je proces nastajanja besedila zelo razdrobljen. Vzemimo primer novinarja, ki obdeluje temo x. Odide na teren, opravi par pogovorov in naredi nekaj beležk. Nekoč se je vrnil v uredništvo pred pisalni stroj ali zgolj pred list papirja in sestavil besedilo. Danes lahko to stori kar zunaj, če ima s seboj prenosni računalnik, in prispevek pošlje uredniku. Na poti nazaj se s pomočjo telefona dokoplje do novih podatkov, pokliče urednika in mu sporoči, da bo besedilo še obdelal. To stori v pisarni, kjer opravi še dodatne klice in preverjanja na internetu. Besedilo cel čas premetava, oblikuje, krajša in dodaja. Končni rezultat odda tik pred rokom, a je članek še vedno koherentno sestavljen. Morda bo kakšno malenkost dodal še urednik, pred objavo pa bo lektor elektronsko vnesel slovnične popravke. Vse to v kratkem času in končno besedilo je lahko zelo drugačno od prvega osnutka. Pa vzemite v roke časopisni članek izpred petdesetih let, kjer je potek pisanja jasno viden, saj dnevno izdajanje ni dovoljevalo nešteti popravkov celotnega besedila. Predvsem aktualne novice, ki vedno lovijo zadnje roke, so bile strukturirane drugače od današnjih zapisov. Takrat bi pretipkavanje na pisalnem stroju in nova organizacija besedila vzela preveč časa. Nove pomembne informacije je novinar enostavno dodal kot novi odstavek k že obstoječemu besedilu. A kar je bila nekoč končna verzija, je danes zgolj osnutek, ki čaka na novo piljenje. Akademsko pisanje pa je sploh en sam velik *draft*. Osnutek ideje, osnutek poglavja, osnutek odstavka, osnutek celote, prvi osnutek, drugi osnutek, triindvajseta korektura, zadnji osnutek? Premetavanje in izboljševanje v želji doseči ideal, ki pa ni nikoli dosežen, saj ga vedno poje stric zadnji rok. Da je bilo tako tudi nekoč, znajo povedati starejši. Le redki geniji so spisali knjigo ali članek iz glave, brez poprejšnje organizacije, kupčkanja in razvoja posameznih manjših sestavnih delov končnega besedila. Pomagali so si s papirjem, listki in mukotrpnim sortiranjem le-teh. Koncept je seveda podoben, a razlike so vendarle očitne. Danes si kot uporabnik urejevalnika besedil težko predstavljam ves proces brez E-pomočnika. Nikoli, razen v šolskih spisih in esejih, kjer so me v to silili, nisem besedila od a do ž sestavil v glavi in ga nato kot koherentno celoto prenesel na papir. A še dvajset let nazaj je bilo to normalno. Morda pa je bil to tudi razlog, da je pisači dobro premislil misel, ki jo je nato zliil na papir. Danes se zdi, da je pomembnejša produkcija od kvalitete. Pišemo fragmente, ker jih je s pomočjo urejevalnikov besedil tako zelo enostavno obračati, popravljati in sestavljati.

Miha Jesenšek redno objavlja na www.miha.jesensek.si

4	Napovednik	21	Prisegam, da lažem	39	Kolumna – Nataša Kramberger
8	O-glasna deska	22	Boli me duša	40	Kolumna – Jessica Carrière-Garwood
9	Kažinova akcija	23	Spor(t)na centrifuga	41	Kolumna – Sara Cano Fernández
12	Strategija zaposlovanja	24	Brez slabe vesti	42	Potopis – Jordanija
13	Promotor mobilnosti	26	Fotojota	46	Samoumetnost
14	Radio Kažin	28	Nova zgoščenka APZ	47	Običji
15	5. Teden Univerze	30	Redna zaposlitev ali delo prek študentske napotnice?	48	Preberi
17	Faks v vsako vas	31	Intervju	49	Poslušaj
18	Medkulturno srečevanje z drugo resničnostjo	35	Pismo iz tujine	50	Poglej
20	Nasilje ter krik trpljenja v Tibetu	36	Obalna krčma	51	Kažin meseca
		38	Kolumna – Matija Stepišnik		

BESEDILO × MATJAŽ KLJUN, matjaz.kljun@upr.si

Ali se bojimo javnih predstavitev?

RAČUNALNIK JE POSTAL SPLOŠNO UPORABNO ORODJE ZA VELIKO OPRAVKOV. MED NJIMI JE TUDI IZDELOVANJE PROSOJNIC ZA RAZLIČNE NAMENE: PREDSTAVITEV SEMINARSKIH NALOG, DIPLOMSKIH DEL, ČLANKOV, PREDAVANJ ...

Z razvojem računalništva se je izdelava predstavitev predvsem pohitrla in pocenila, ročna izdelava prosojnic ni več pogost pojav. Čeprav se še vedno precej uporablja grafoskop ali tablo z listi (ki so lahko že popisani ali nanje pišemo sproti na predstavitvi). Različno od potreb torej.

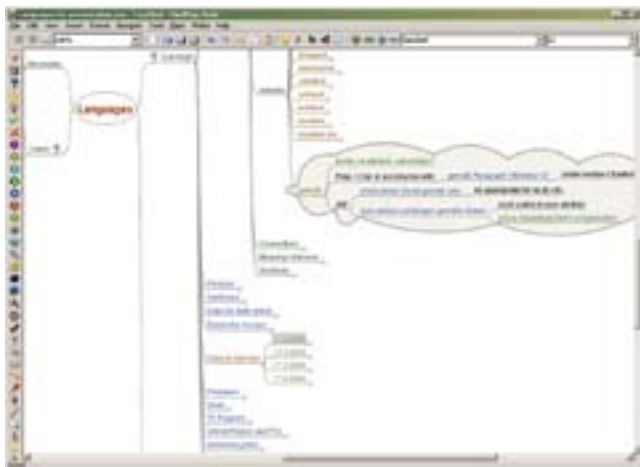
Programska oprema

Večina danes uporablja računalniške programe za izdelavo predstavitev. Trije najpogostejši so *Microsoft PowerPoint*, *Ooo.org Impress* in *Apple Keynote*.

Le Impress je brezplačen in ga dobite v sklopu OpenOffice.org tudi v Šoupku (<http://soupek.soup.si>).

Ti programi so namenjeni predstavitvam, ki vključujejo besedilo, slikovno in video gradivo. So bolj splošno naravnani, saj se z njimi da predstaviti praktično vse. Tudi na spletu najdemo podobne programe, ki jih lahko brezplačno uporabljamo (na primer Google Docs).

Osnova vsem omenjenim programom so prosojnice, ki jih kažemo eno za drugo. Obstajajo tudi druge možnosti, kot so predstavitve v obliki miselnih vzorcev. V Šoupku najdete brezplačen program FreeMIND, ki omogoča ravno to.

Poleg splošnih programov obstajajo še posebni, ki so namenjeni prikazovanju slik ali podobnega posebnega gradiva. Vsak preprost prikazovalnik slik ima možnost preklopa na predstavitveni način, kjer si izbiramo, koliko časa se bo ustavil na posamezni fotografiji, ali se bodo fotografije samodejno menjavale ali ne in podobno. Taki programi so na primer AcdSee, IrfanView, Google Picassa, iPhoto ...

Oblika datotek predstavitev

Danes je poudarjena prenosljivost, kar za deva predvsem obliko (format) predstavitve (odprti standardi, kot sta *PDF* in *Open Document Format*, in zaprti, kot je *Flash*). Predstavitve v taki obliki naj bi bile vidne na vsakem računalniku ne glede na operacijski sistem in programsko opremo na njem. Večina računalnikov naj bi namreč imela PDF in Flash prikazovalnik.

Uspešna predstavitve

Kljub preprostosti izdelave računalniških predstavitev je dobro predstavitev težko narediti. Predvsem ljudem, ki se z javnimi predstavitvami prvič srečajo, in tistim, ki navkljub izkušnjam z javnimi predstavitvami ne znajo narediti dobre predstavitve. Pri izdelavi predstavitve nas lahko zavede kopica možnosti, ki jih imamo na voljo (oblike, barve, animacije), in velika količina podatkov, ki bi jih radi predstavili. Zato bomo najprej navedli nekaj napotkov pri pisanju predstavitev. Napotki se delijo na *napotke pri predstavljanju* in *napotke pri pisanju predstavitve*.

Napotki pri predstavljanju

» **Predstavitve govorca (sebe) in teme**
Najprej se je treba predstaviti, da publika izve, kdo jim bo govoril. Poudariti je treba tudi temo, saj jo morajo slušatelji dobro razumeti. Tako bodo vedeli, o čem bo potekal govor v naslednjih minutah. Temu lahko ponovno poudarimo na koncu

predstavitve, da se bolj vtisne v spomin. Za sproščanje začetne napetosti lahko povemo kakšno zgodbo, šalo, dodamo na prosojnico strip, kratek video, povezan s predstavljenimi temo.

» Govorimo jasno in sproščeno in predvsem slušateljem.

Ta del je verjetno najtežji, a le od jasne predstavitve slušatelji največ odnesejo. Predstavitve lahko prej vadimo pred nam znano publiko (družina, prijatelji, sodelavci). Prekinitev teme lahko ostale slušatelje zbeiga ravno tako kot nas. Z generalko pred prijatelji lahko vprašanja predvidimo in ugotovimo, kaj bi morebiti publiko zanimalo.

» Odgovorimo le na splošna vprašanja

Pri vseh vprašanjih med predstavitvijo in po njej, ki niso vezana na predstavitev ali pa so zelo posebna, svojevrstna, povabimo zainteresirane na pogovor po predstavitvi. Prekinitev teme lahko ostale slušatelje zbeiga ravno tako kot nas. Z generalko pred prijatelji lahko vprašanja predvidimo in ugotovimo, kaj bi morebiti publiko zanimalo.

» Obleka naredi človeka

Obleka sicer ni pomemben del predstavitve, a velja pravilo, da naj bi bili oblečeni le malo bolj formalno kot publika. S tem pokazemo določeno spoštovanje do nje. Seveda je obleka odvisna tudi od priložnosti. Na predstavitvi nove elektronske igrčke za najstnike bi formalna obleka več slušateljev odvrnila kot pritegnila.

Napotki pri pisanju

» Uporabljamo veliko pisavo

Pisava mora biti dovolj velika, da lahko tudi malo bolj oddaljeni slušatelji preberejo vsebino prosojnic. Majhna pisava ljudi predvsem zaposli, in namesto da bi nas poslušali, se trudijo prebrati vsebino prosojnice.

» Količina podatkov na prosojnici

Na prosojnici naj ne bo preveč podatkov. Predvsem pa naj bodo na njej podatki, o katerih bomo govorili. Nikoli ne vključimo podatkov, ki jih ne nameravamo omeniti oziroma opisati. Posamezna prosojnica naj bi vsebovala od 5 do 8 točk. Izogibamo se odstavkom.

» Uporaba slikovnega (video) gradiva

Uporaba slik, grafov, tabel in kratkih videoposnetkov lahko zelo pripomore k dobri predstavitvi. Različne raziskave kažejo, da si polovica ljudi najboljše zapomni vizualno informacijo. Tretjina ljudi bolje pomni glasovno podano informacijo in le desetina najboljše pomni pisano besedilo. Besedilo je kljub temu pomembno, saj nam pomaga pri poteku predstavitve.

» Različne animacijske sheme in barve

Kižaste in vrteče se predstavitve jemljejo pozornost. Tudi pri izbiri barv moramo biti pazljivi. Rdeča barva na modri podlagi ni berljiva. Ravno tako ne rume na beli. Kjer je le mogoče, uporabimo komplementarne barve.

» Velikost in kompleksnost tabel

Tabele so dober prikaz organiziranih podatkov, a raje jih prikažimo z grafom, saj bodo velike in kompleksne tabele slušatelje zmedle. Če ne gre brez kompleksne tabele, pomembne podatke vsaj poudarimo.

Pravilo treh

Velja pravilo, da si ljudje najboljše zapomnimo 3 besede v skupini. To pravilo treh se uspešno uporablja v političnih in drugih govorih, humorju, literaturi oziroma umetnosti (triptih, trilogija, tri kot ljudsko število) in oglaševanju:

Svoboda, Bratstvo, Enotnost – Trije elementi francoske republike.

Hitrše, više, močnejše – Goubertinovo geslo olimpijskih iger.

The good, the bad and the ugly – Film režiserja Segia Leona.

Sex, drugs and rock'n'roll – Slogan.

Veni, Vidi, Vici – Julij Cezar.

To pravilo lahko dobro unovčimo pri predstavitvi, ko na primer razdelimo predstavitev na klasične uvod, vsebino in zaključek. Na posamezni prosojnici lahko nizamo le tri točke (kjer je to smiselno) ipd. Dobro se je na primer vprašati: katere tri stvari želimo, da si jih slušatelji zapomnijo? Najpomembnejše tri stvari lahko podamo še enkrat na zadnji prosojnici.

Trema?

Vsakega od nas je že bilo strah. Čeprav nam zagotavljajo, da je trema nekaj normalnega in pokazatelj zdravega razuma, nam taka tolažba ne pomaga. A veliko bolj smo samozavestni, če smo prepričani vase. Zaključek vsega je, da vaja dela mojstra. Predstavitve torej raje vadite doma kot pred publiko, ker se vam bo zapletalo. Pa uspešno predstavljanje.

Del tega gradiva je v lasti ARRS in MORS in je objavljeno pod licenco

»Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 2.5 Slovenija«. Avtor gradiva je tudi avtor tega članka.